

แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

Guidelines for the Corporate Social Responsibility Management of the Petrochemical Industry Cluster in the Eastern Special Development Zone

จุฑารัตน์ อำนวยวุฒิกุล¹, ณัฐภััสสร ธนาบวรพาณิชย์² และ อนันต์ ธรรมชาลัย³

Jutharat Amnuaywuthikul¹, Nutpatsorn Tanaborworpanid² and Anan Thamchalai³

^{1,2,3}คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{1,2,3}Faculty of Political Science, North Bangkok University, Thailand.

E-mail: ¹jutharat.amn@northbkk.ac.th, ²nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th, ³anan.th@northbkk.ac.th

Received August 4, 2021; Revised December 31, 2021; Accepted January 1, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และ 3) เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้วยการวิจัยทั้งเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามจำนวน 304 บริษัท และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจาก หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และหน่วยงานภาคเอกชนจำนวน 17 คน พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พบว่า หน่วยงานภาครัฐยังมีการออกนโยบายการดูแลและปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประกอบการภาคเอกชนนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

2. ความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแตกต่างกันตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กรทุกด้านประกอบด้วย ประเภทของธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาการประกอบกิจการ จังหวัดที่ตั้งสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประสานงาน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการวางแผน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย (1) แนวทางเชิงรุก (2) แนวทางเชิงรับ (3) แนวทางเชิงป้องกัน และ (4) แนวทางเชิงแก้ไข

คำสำคัญ: การบริหารธุรกิจ; ความรับผิดชอบต่อสังคม; อุตสาหกรรมปิโตรเคมี

Abstract

The article aimed 1) To study the current situation in the corporate social responsibility management of the petrochemical industry cluster in the Eastern Special Development Zone 2) to study the organizational characteristics and industrial business management factors affecting the corporate social responsibility of the petrochemical industry, and 3) to analyze and propose guidelines for the corporate social responsibility management of the petrochemical industry cluster in the Eastern Special Development Zone. The research was both quantitative by collecting the sample data by questionnaires of 304 companies and qualitative by in-depth interviews with 17 executives from government, academics, and the private sector. The research results were found as follows;

1. Current situation in the management of corporate social responsibility of the petrochemical industry cluster found that government agencies still issue drugs to monitor and protect medical resources. Nature and environment with entrepreneurs in the private sector put their policies into practice and still lack the participation of people in the area.

2. The corporate social responsibility of the petrochemical industry clusters was different according to all aspects of organizational characteristics, consisting of type of business, registered capital, number of employees, period of operation, and location province, with the statistical significance at .05 level. The organizing, staffing, directing, and coordinating sub-factors that affected the corporate social responsibility of the petrochemical industry had a statistically significant effect at the .01 level. The planning sub-factor that affected the corporate social responsibility of the petrochemical industry had a statistically significant effect at the .05 level.

3. Guidelines for the corporate social responsibility management of the petrochemical industry cluster in the Eastern Special Development Zone consisted of (1) a proactive approach (2) a reactive approach (3) a preventive approach, and (4) a corrective approach.

Keywords: Business Administration; Corporate Social Responsibility; Petrochemical Industry

บทนำ

ภายใต้แผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Special Development Zone) ปัจจุบันพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พลังงาน และยานยนต์ซึ่งมีผลิตภัณฑ์มวลรวมคิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 5 ของประเทศ ประกอบกับความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐาน ทางสาธารณะ รถไฟ ท่าเรือ และนิคมอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางเรือของอาเซียน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังท่าเรือน้ำลึกทวายของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ท่าเรือสีหนุวิลล์ของราชอาณาจักรกัมพูชา และท่าเรือวังเตาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม รวมทั้งเป็นที่รู้จักของนักลงทุนทั่วโลก จึงได้ริเริ่มโครงการพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน เพื่อส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) โดยการทบทวนแผนการลงทุนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกของไทยอีกครั้ง และมีผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่าดั่งนั้นมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 22 กันยายน 2558 เห็นชอบนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในรูปแบบคลัสเตอร์ โดย Super Cluster เป็นคลัสเตอร์สำหรับกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ต่อมามติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 พฤศจิกายน 2558 เห็นชอบข้อเสนอ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Engine of Growth) แบ่งเป็น 1) การต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S-curve) 2) การเพิ่ม 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-curve) และล่าสุดมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 มิถุนายน 2559 เห็นชอบหลักการโครงการพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และมอบหมายรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ร่วมกับ กระทรวงคมนาคม กองทัพอากาศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำ แผนการดำเนินโครงการและงบประมาณใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2561 (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2563)

วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 1) เพื่อยกระดับพื้นที่เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของเอเชีย 2) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ 3) เพื่ออำนวยความสะดวกและสิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน 4) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงและท่องเที่ยว และ 5) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองและสภาพแวดล้อมเมือง โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการ 3 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

จากการทบทวนวรรณกรรมในปี พ.ศ. 2531 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้รับการพัฒนาจัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยรัฐบาลได้มอบให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ปัจจุบันนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศสำหรับอุตสาหกรรม ประเภท ปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ เหล็กและโลหะ โรงกลั่นน้ำมัน โดยในเชิงพื้นที่ได้มีการร่วมขยายจากนิคมร่วมดำเนินงานของเอกชน 4 แห่งทำให้พื้นที่ขยายจาก 8,000 ไร่ เป็น 20,000 ไร่ การพัฒนาโดยอยู่รวมกลุ่มอุตสาหกรรมทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ประหยัดต้นทุนการผลิตและขนส่ง ส่งผลให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกภายใต้การอยู่ร่วมกับชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่ม

อุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตลอดจนผู้สนใจนำไปใช้ศึกษาเพื่อสร้างมาตรการหรือแนวทางในการดำเนินธุรกิจให้ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืน และอยู่ร่วมกันกับชุมชนอย่างยั่งยืนดังเป้าหมายของแผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
3. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สมมติฐานการวิจัย

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแตกต่างกันตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร
2. ปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

การทบทวนวรรณกรรม

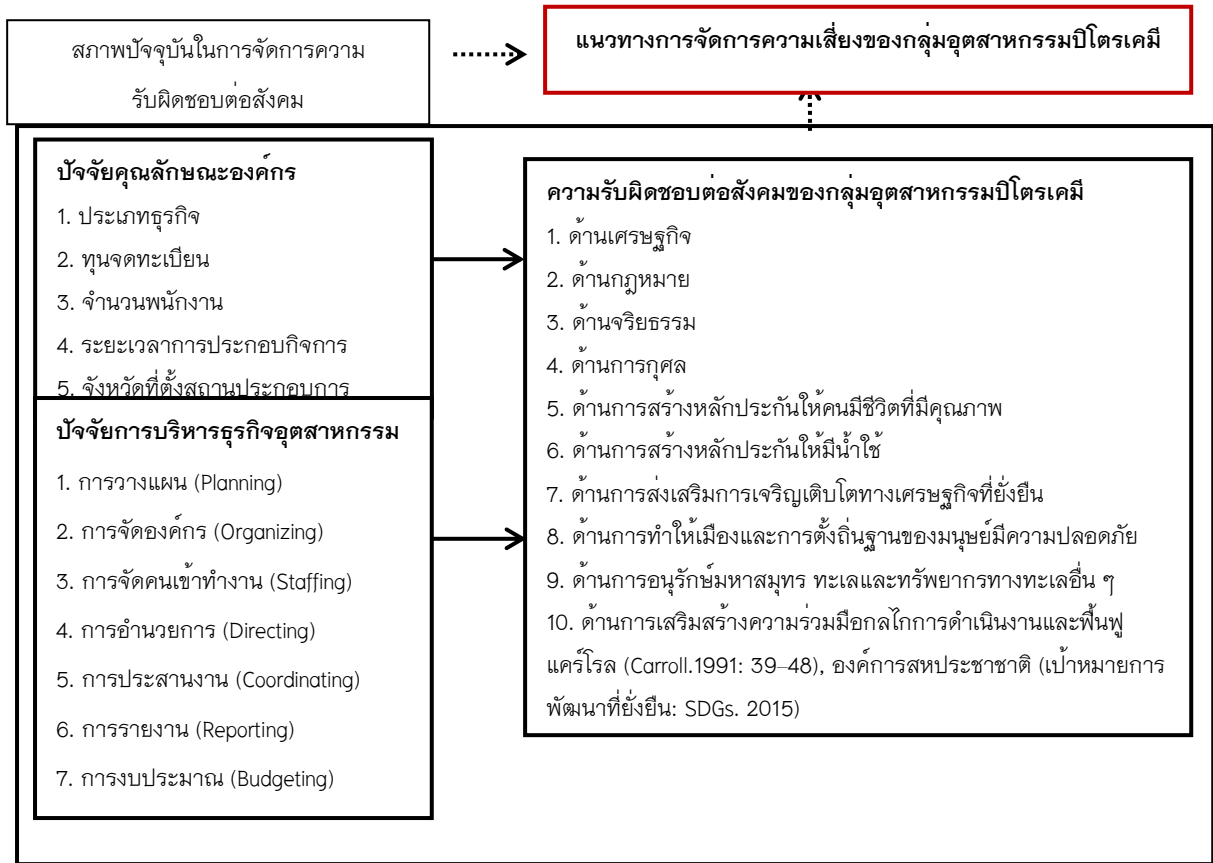
จากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างรวดเร็วและการรวมกลุ่มของกลุ่มอุตสาหกรรมในพื้นที่ทำให้ประสบกับปัญหาการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย เช่น ผลกระทบด้านคุณภาพอากาศ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องจากประชาชนให้มีการดำเนินการ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วมในการรับรู้ โดยสภาพปัญหาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ ปัญหาที่สำคัญที่ผ่านมาสรุบได้ดังนี้ ปี พ.ศ. 2543-2546 ปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน จากโรงงานปิโตรเคมี และโรงกลั่น สืบเนื่องจากพื้นที่ตั้งของโรงงานอยู่ใกล้กับชุมชนโดยขาดพื้นที่กันชน การดำเนินการแก้ไขได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยดีจนกระทั่งปัญหาทุเลาไปเป็นอันมาก ต่อมาปี พ.ศ. 2548 ปัญหาเรื่องภัยแล้ง เกิดภาวะขาดแคลนน้ำในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความระแวงในการแย่งใช้น้ำระหว่างชุมชนกับภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐได้ประสานการแก้ไขปัญหาและจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม จนกระทั่งปัญหานี้ผ่านพ้นไปด้วยดี และปี พ.ศ. 2550 ความต้องการให้ประกาศเขต

ควบคุมมลพิษ จากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาการปนเปื้อนในน้ำ บ่อตื้น ปัญหาเรื่องสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย ทำให้องค์กรเอกชนเคลื่อนไหว รณรงค์ให้รัฐบาลพิจารณา ประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษทั้ง นี้ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 1/2550 (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2550 ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษ ในพื้นที่จังหวัด ระยอง พ.ศ. 2550 – 2554 เช่นเดียวกับการตรวจวัดคุณภาพน้ำที่พบว่ามีสารปนเปื้อนสาร VOCs และโลหะหนักในน้ำใต้ดินและน้ำบ่อตื้นหลายแห่งสวนน้ำผิวดินพบว่าแหล่งน้ำต่าง ๆ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม 10 คลอง ส่วนเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ตรวจวัดโลหะหนักในแหล่งน้ำที่พบว่ามีสารหนุเกินค่ามาตรฐาน บ่อยครั้งที่สุดใน 7 คลองโดยคลองที่พบโลหะหนักหลายชนิดที่สุด มีการพบทั้งสารหนุโครเมียมแมงกานีส ตะกั่วและสังกะสียังไม่รวมการตรวจตะกอนดินชายฝั่งทะเลที่พบว่ามีสารปนเปื้อนของสารโลหะหนักหลายชนิด นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2558 ยังเกิดปรากฏการณ์กรณีน้ำเสียคลองบางเปิดที่ชาวบ้านพบความผิดปกติของน้ำ บริเวณปลายคลอง ที่มีลักษณะเป็นฟองสีน้ำตาลจำนวนมากลอยอยู่บนผิวน้ำ ซึ่งหลังจากนั้นมีการตรวจพบ ปริมาณสารทองแดง แมงกานีสสังกะสีปรอทและสารหนุเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานน้ำผิวดินส่วนในปี พ.ศ. 2559 เกิดปรากฏการณ์ปลาตายเกลื่อนหาดตากวนเป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวประมงเปิดเผยว่าเหตุการณ์ ปลาตายหมู่ครั้งนั้นไม่ใช่ความผิดปกติครั้งแรกที่เคยเกิดขึ้นแต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงมากที่สุดเท่าที่ ชาวประมงหลายคนเคยจำความได้อีกตัวชี้วัดสำคัญที่เผยให้เห็นว่าปัญหามลพิษไม่ได้หายไปจากพื้นที่ ควบคุมมลพิษและอัตราการเกิดโรคมะเร็งเกือบทุกชนิดของประชากรในพื้นที่สูงกว่าประชากรในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม การจัดการความ รับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม โดยใช้หลักการและแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการเก็บข้อมูล เกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมใช้แนวคิดของ (Gulick, and Urwick, 1937) ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมใช้แนวคิดของ แครร์โรล (Carroll, 1991) ร่วมกับประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (องค์การสหประชาชาติ, 2015) เพื่อศึกษาหาแนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมใช้แนวคิดของ (Gulick & Urwick, 1937) ส่วนความรับผิดชอบต่อสังคมใช้แนวคิดของ แครร์โรล (Carroll, 1991) ร่วมกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (องค์การสหประชาชาติ, 2015) โดยมี รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

ประชากร คือ ผู้แทนบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ตำแหน่งผู้จัดการโรงงาน รองผู้จัดการโรงงาน ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ ผู้จัดการ/รองผู้จัดการ ที่ยังคงปฏิบัติงานในบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ในภาคตะวันออก ประกอบด้วยบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ตั้งอยู่ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา จำนวน 207 บริษัท จังหวัดชลบุรี จำนวน 518 บริษัท และระยอง จำนวน 254 บริษัท รวมทั้งสิ้น 979 บริษัท

กลุ่มตัวอย่าง (เชิงปริมาณ) ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 5 ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 278 บริษัท โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง (Cluster Sampling) ตามสัดส่วนร้อยละของแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวข้างต้น และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากผู้แทนบริษัท/ผู้บริหาร/ผู้จัดการ บริษัทละ 1 คน ซึ่งในการเก็บตัวอย่างครั้งนี้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งสิ้นจำนวน 304 บริษัท

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) จากการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม ความรับผิดชอบต่อ สังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นคำถามแบบตรวจรายการให้เลือก คำตอบ (Check List) จำนวน 85 ข้อ โดยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนเป็นผู้ประเมินแบบสอบถามโดย ได้ผลการประเมิน IOC 0.950 และผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 บริษัท เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.989

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant Person) ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษานายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษาอุตสาหกรรมจังหวัด ผู้อำนวยการการนิคมอุตสาหกรรมฯ นักวิชาการ จากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารภาคเอกชนที่ยังปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีจำนวน 17 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์และแนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่ม อุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่เหมาะสมต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า มีสภาพการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ 15 ประเด็น ดังนี้ 1) การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบัน พบว่าสามารถแบ่งได้ออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งด้านสังคม หมายถึง การจัดการสมัยใหม่ในด้านการให้ความรู้การสร้างชุมชนซึ่งอยู่ร่วมกัน เพราะชาวบ้านมีอาชีพที่ถูกผลกระทบขององค์กรต้องลงพื้นที่ไปรับรู้กับความรับผิดชอบต่อสังคมและให้ชุมชน ยอมรับ ส่วนที่สองด้านเศรษฐกิจ ควรมีการปรับตัวในด้านการกำหนดนโยบายของภาครัฐซึ่งทางองค์กรต้อง มีการกำหนดและวางแผนเพื่อไม่ให้มีผลกระทบกับองค์กร และส่วนที่สามด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรต้อง พยายามไม่ปล่อยน้ำเสียลงคลองทำให้เกิดผลเสีย 2) การมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า องค์กรยังยึดมั่นจริยธรรมทางธุรกิจ ตรงไปตรงมา ต้องมีการประกาศและแจ้งข่าวสารให้ชุมชนรับรู้ว่ามีการ ป้องกันอย่างไรและชุมชนต้องได้รับข่าวสารอย่างจริงจังและต้องดูถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพราะองค์กรต้อง ยอมรับว่าชุมชนด้านมีความละเอียดอ่อนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ 3) การกำกับดูแลกิจการที่ดี ยังพบการ ติดตาม วิเคราะห์ดูผลกระทบที่มีการส่วนผลกับมายังองค์กร ว่าแต่ละองค์กรว่าได้มีการให้ความรู้อะไรแก่ ชุมชนเพราะแต่ละชุมชนจะไม่เหมือนกัน 4) ความเป็นธรรมและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่าองค์กรที่มี เจ้าของเป็นชาวต่างชาติมีการใช้คนน้อยให้ค่าจ้างสูงแต่พนักงานที่นั่นอาจมีความเสี่ยงสูงในด้านสุขภาพ การ

ตรวจสอบมีการตรวจสอบภายในบริษัทด้วยกันทำให้มีการเชื่อมอำนาจผลประโยชน์ ให้กับบริษัทเชื้อชาติเดียวกัน ส่วนหน่วยงานภาครัฐอาจกำกับดูแลไม่ทั่วถึง สำหรับองค์กรขนาดเล็กแต่ถ้าเป็นบริษัทใหญ่จะมีความได้มาตรฐาน น่าจะมีการกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชัดเจน 5) การเคารพสิทธิมนุษยชน พบว่ามีความเท่าเทียมของพนักงานทั้งชาวไทยและชาวต่างด้าว มีการจ่ายสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน แต่จะมีบางองค์กรที่มีชาวต่างด้าวจะถูกเอาเปรียบอย่างชัดเจน แต่สำหรับองค์กรเล็กจะไม่มีควมรับผิดชอบต่องานพนักงานชาวต่างด้าว แต่หากเป็นองค์กรใหญ่จะมีข้อกำหนดที่ชัดเจนและตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อรับข้อร้องเรียน 6) การปฏิบัติต่อแรงงานอย่างเป็นธรรม พบว่า การจ่ายค่าแรง จ่ายสวัสดิการ เพราะในองค์กรจะจ่ายค่าแรงอย่างเต็มที่ที่ไม่มีการต่อรององค์กรจะปฏิบัติตามกฎหมายเพราะพนักงานที่ทำงานปีเตอร์เคมีจะมีความเสี่ยงสูงผู้รับผิดชอบต้องมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม 7) ความรับผิดชอบต่อผู้อุปโภคและบริโภค พบว่าผลิตภัณฑ์ต้องมีมาตรฐานอยู่แล้วตามกำหนด หากไม่ได้มาตรฐาน การกวดราคาของผู้ซื้อให้ลดลงจากปีเดิมเพราะค่าใช้จ่ายสูงขึ้น คนขายอย่างขายถูกคนซื้อต้องซื้อสูง แต่ต้องบริหารงานลดต้นทุนในการผลิตลงผู้รับเหมาช่วงมีการปรับลดตลอดเวลา 8) การพัฒนาชุมชน/สังคม พบว่าองค์กรมีการนำบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต้องดูบริบทในพื้นที่ว่าขาดอะไร จึงมีการสนับสนุนจริงจั่งเช่นสร้างห้องเรียนในชุมชน CSR ดึงผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมพัฒนาชุมชนให้เห็นภาพทั้งนามธรรมและรูปธรรม 9) การดูแลสิ่งแวดล้อม พบว่า ถ้าได้รับองค์กร ได้รับ ISO14000 มาตรฐานทางด้านสิ่งแวดล้อมมีก็โรงงานที่ได้รับเนื่องจากเป็นต้นทุนของโรงงานซึ่งจะมีการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญจะอยู่อย่างยั่งยืนหาไม่มีการดูแลสิ่งแวดล้อมต้องมีการวางแผนเป็นพันธกิจด้านสิ่งแวดล้อมและด้านรายได้ 10) เทคโนโลยี นวัตกรรมและการเผยแพร่ พบว่าทุกองค์กรต้องมีการต้องเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างชัดเจนผ่านทางเว็บไซต์ขององค์กรหรือวารสารองค์กรอย่างถูกต้องโปร่งใสต่อการเข้าถึง แต่ต้องการ ISO9001 ได้รับมาตรฐานในการออกแบบ แต่ถ้าเป็น ISO 9000 ได้รับมาตรฐานทั่วไป 11) การรายงานด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม พบว่า องค์กรมีการเผยแพร่ รายงานวางแผน ทั้งทางเว็บไซต์และสื่อสารเป็นวารสารในชุมชนและกลุ่มองค์กรที่ร่วมมือกัน เช่นในแหล่งชุมชนที่มีองค์กรดูแลอยู่ต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อชี้แจงรายงานต่าง ๆ ที่มีคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมเฉพาะกิจเข้ามารับรู้หรือรับฟัง 12) ด้านการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันอย่างไร พบว่า ด้านบวกนโยบายภาครัฐในการส่งเสริมต่าง ๆ ในด้านการให้ ยกเว้นภาษี ต้นทุนค่าขนส่ง ด้านเงินทุนสำรองในองค์กร ด้านลบ ภาพเล็กจะมีผลกระทบน้อยเพราะมีกระทรวง หน่วยงานเข้ามามีเกี่ยวข้องและเป็นตัวกำหนดองค์กรที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม 13) ด้านเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบัน พบว่าการลดต้นทุนทำให้องค์กรเกิดการละเลยความรับผิดชอบต่อสังคมเพราะต้องเร่งผลิตเพื่อให้ทันกับตลาด หรือหยุดการผลิตสำหรับสินค้าที่ตลาดไม่ต้องการ อาจทำให้เกิดของเสียของๆวัตถุดิบได้ 14) ด้านกฎหมายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบัน พบว่า สำคัญถ้าองค์กรปล่อยน้ำเสียหรือกลิ่นที่ไม่เหมาะสมจะต้องมีการปรับเงินตาม Rate ที่กระทรวงอุตสาหกรรมค่าปรับหรือภาษีเป็นมาตราที่เกี่ยวข้องกับองค์กรผลกระทบด้านต้นทุนหากองค์กรใดไม่ปฏิบัติโดยต้องดูว่ามีกฎหมายด้าน CSR โดยต้องหรือใหม่ และ 15) ด้านนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันอย่างไร พบว่า นโยบายของภาครัฐว่า

องค์กรนั้นที่ต้องทำ CSR โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะไว้เพิ่มเติมจาก 15 ประเด็น ให้องค์กรทุกองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการทำ CSR โดยสิ่งที่ทำต้องดีกับบริษัทและชุมชนได้รับอย่างจริงจังในละแวกพื้นที่ ๆ มีส่วนได้ส่วนเสียกันนั้นจะทำให้เกิดความเกื้อหนุนกัน และเป็นนามธรรมอย่างชัดเจนและจับต้องได้ซึ่งต้องคำนึงถึงทำให้อยู่ร่วมกันไปได้อย่างยั่งยืนทั้งนี้ยังส่งผลดีกับองค์กรเพื่อได้เป็นที่รู้จักในสังคมธุรกิจอย่างยาวนานต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร

ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร	ค่าสถิติ	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประเภทของธุรกิจ	10.815	.000*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ทุนจดทะเบียน	8.817	.000*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. จำนวนพนักงาน	7.587	.000*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ระยะเวลาการประกอบกิจการ	4.349	.014*	มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. จังหวัดที่ตั้งสถานประกอบการ	14.456	.000*	มีนัยสำคัญทางสถิติ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี แตกต่างกันตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร จำแนกตามประเภทของธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน จังหวัดที่ตั้งสถานประกอบการ และระยะเวลาการประกอบกิจการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมโดยรวมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวม

ปัจจัยปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	S.E.	Beta		
ค่าคงที่	.134	.133		1.007	.315
1. ด้านการวางแผน	.096	.045	.097	2.115	.035*
2. ด้านการจัดองค์กร	.148	.051	.155	2.889	.004**
3. ด้านการจัดคนเข้าทำงาน	.167	.053	.165	3.144	.002**
4. ด้านการอำนวยความสะดวก	.341	.054	.357	6.340	.000**

ปัจจัยปัจจัยการบริหารธุรกิจ อุตสาหกรรม	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	S.E.	Beta		
5. ด้านการประสานงาน	.139	.051	.155	2.749	.006**
6. ด้านการรายงาน	.053	.046	.060	1.161	.247
7. ด้านการงบประมาณ	-.007	.040	-.008	-.179	.858

Adjusted R Square = .744, R Square = .750, R = .866, SEE = 0.32065, F = 126.913, p < .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวม ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุพบว่า ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมีรวมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมได้ร้อยละ 74.4 (Adjusted R Square = .744) ในขณะที่ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประสานงาน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการวางแผน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ และนำเสนอแนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางเชิงรุก ด้านการวางแผนองค์กรสามารถดำเนินการวางแผนการกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม 2) แนวทางเชิงรับ ด้านการจัดองค์กรผู้บริหารควรพิจารณาการจัดองค์กรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้ดังนี้ 3) แนวทางเชิงป้องกันด้านการอำนวยความสะดวกผู้บริหารองค์กรสามารถกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้องค์กรอยู่ร่วมกับชุมชนใกล้เคียงได้ และ 4) แนวทางเชิงแก้ไข ด้านการจัดคนเข้าทำงานองค์กรควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานให้ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนด้านการประสานงานควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสารระหว่างองค์กรกับชุมชนให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจถึงข้อมูลที่สมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า หน่วยงานภาครัฐยังมีการออกนโยบายเพื่อดูแลและปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประกอบการภาคเอกชน

นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับ พระมหาจักรกฤษ ติพนพญญา (2562) ได้วิจัยเรื่อง ความร่วมมือในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลัก CSR ของภาคเอกชน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า หลักสำคัญของภาคเอกชน มีการรับ ฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากบุคคลอื่น อีกทั้งการทำประชาพิจารณ์ต่อการดำเนินกิจการเพื่อป้องกันมิให้ เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับชุมชนนั้นเป็นเรื่องการ สร้างความสัมพันธ์และการเข้าถึงชุมชนที่จะมองเห็นถึงประโยชน์ที่ภาคเอกชนนั้นนำเข้ามา นับเป็นการ ยอมรับของชุมชนที่มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานของภาคเอกชน ความร่วมมือของภาคเอกชนเป็นความ ร่วมมือที่มีมาอย่างต่อเนื่องจากการช่วยเหลือชุมชน จึงมีการผลักดันให้เกิดกระบวนการของกิจกรรมไปยัง หลักของ CSR ให้เกิดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระบวนการในการดำเนินการความร่วมมือในการขับเคลื่อน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลัก CSR ของภาคเอกชนนั้นภาครัฐจะมีการประชาคมกันทุกเดือนโดยเชิญ เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนเข้ามาประชาคมมีมติร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร และปัจจัยการบริหารธุรกิจ อุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พบว่า 1) ความรับผิดชอบต่อ สังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร พบว่า ความรับผิดชอบต่อ สังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี แตกต่างกันตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กร จำแนกตามประเภทของ ธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน และจังหวัดที่ตั้งสถานประกอบการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนระยะเวลาการประกอบกิจการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ปัจจัย การจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมีร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความรับผิดชอบต่อสังคมของ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมได้ร้อยละ 74.4 ในขณะที่ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประสานงาน ส่งผลต่อความ รับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัย การจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการวางแผน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่ม อุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ณิชฐนนท ทวีสิน (2558) ได้วิจัยเรื่องบุพปัจจัยและผลลัพธ์ของนวัตกรรมการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ภาคเอกชนกลุ่มบริษัทในเขตอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลและ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านทรัพยากร บุคคล ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผล ปัจจัยด้านผลลัพธ์ขององค์กร ประกอบด้วยการร่วมแก้ปัญหาการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของ สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่ม อุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย แนวทางเชิงรุก แนวทางเชิงรับ แนวทางเชิงป้องกัน และแนวทางเชิงแก้ไข สอดคล้องกับ อัมพชา อาแว (2560) ได้วิจัยเรื่อง ทางเลือกเชิงกล

ยุทธเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและการนำไปปฏิบัติมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยพบว่าองค์กรต้องมีทางเลือกเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนทางธุรกิจตามกลยุทธ์ของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ทางเลือกเชิงกลยุทธ์ของความรับผิดชอบต่อสังคมที่นำเสนอในบทความนี้มีอยู่ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์มุ่งเน้นผู้ถือหุ้น ซึ่งมีเป้าหมายเน้นไปที่ผู้ถือหุ้น กลยุทธ์ต่างตอบแทน เป้าหมายที่คืนกำไรให้กับสังคม กลยุทธ์พลเมือง ซึ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมไปรษณีย์ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และกลยุทธ์เห็นแก่ผู้อื่น โดยจะคืนกำไรให้กับสังคมในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งแต่ละกลยุทธ์จะมีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังนำเสนอการนำกลยุทธ์ต่อสังคมไปปฏิบัติเพื่อที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จการเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมตามบริบทและพันธกิจขององค์กรในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 4 แนวทาง มีดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางเชิงรุก ด้านการวางแผนองค์กรสามารถดำเนินการวางแผนการกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แนวทางเชิงรับ ด้านการจัดองค์กรผู้บริหารควรพิจารณาการจัดองค์กรในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับควมรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้ดังนี้

3. แนวทางเชิงป้องกันด้านการอำนวยการผู้บริหารองค์กรสามารถกำหนดนโยบายในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้องค์กรอยู่ร่วมกับชุมชนใกล้เคียงได้

4. แนวทางเชิงแก้ไข ด้านการจัดคนเข้าทำงานองค์กรควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพ ส่วนด้านการประสานงานควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสารระหว่างองค์กรกับชุมชนให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจถึงข้อมูลที่เหมาะสม

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ 1) สภาพปัจจุบันในการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี พบว่าหน่วยงานภาครัฐยังมีการออกนโยบายการดูแลและปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประกอบการภาคเอกชนนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และยังคงขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแตกต่างกันตามปัจจัยคุณลักษณะองค์กรทุกด้านประกอบด้วย ประเภทของธุรกิจ ทุนจดทะเบียน จำนวนพนักงาน ระยะเวลาการประกอบกิจการ จังหวัดที่ตั้งสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยการบริหารธุรกิจอุตสาหกรรมส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมฯโดยรวม ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ พบว่า ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมีรวมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวมได้ร้อยละ 74.4 ในขณะที่ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยการ และด้านการประสานงาน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมฯโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการวางแผน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมฯโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย (1) แนวทางเชิงรุก (2) แนวทางเชิงรับ (3) แนวทางเชิงป้องกัน และ (4) แนวทางเชิงแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า หน่วยงานภาครัฐยังมีการออกนโยบายเพื่อดูแลและปกป้องทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ประกอบการภาคเอกชนนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และยังคงขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการกำหนดให้ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐควรออกนโยบายการสนับสนุน และส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชน เกิดการนำ

แนวนโยบายไปสู่การวางแผน และปฏิบัติการร่วมกันระหว่างองค์กรภาคเอกชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน และด้านการวางแผน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีโดยรวม ดังนั้นองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนกำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินการจากระบบการภายในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามที่กำหนดไว้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย แนวทางเชิงรุก แนวทางเชิงรับ แนวทางเชิงป้องกัน และ แนวทางเชิงแก้ไข ดังนั้นองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ แนวทางเชิงรุก แนวทางเชิงรับ แนวทางเชิงป้องกัน และ แนวทางเชิงแก้ไข ที่สำคัญ คือ แนวทางการป้องกัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยควรให้ความสำคัญกับภาคเอกชนโดยการออกระเบียบข้อบังคับที่ให้ภาคเอกชนนำไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการจำแนกเป็นประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เนื่องจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมีมีความเชื่อมโยงกันในแต่ละประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเจาะลึกตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). การดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุด. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2562, จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/pol_maptaput_newsWQM02.html.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development). สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563, จาก <http://newweb.mnre.go.th/th/news/detail/5298>.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2563). ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม: กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2563, จาก <https://www.diw.go.th/hawk/default.php>.

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.(2563).ภาพรวม อีอีซี. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2563, จาก <https://www.eeco.or.th/th/government-initiative>.

ณัชฐนนท ทวีสิน. (2558). ปัจจัยและผลลัพธ์ของนวัตกรรมการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาคเอกชนกลุ่มบริษัทในเขตอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

พระมหาจักรกฤษ ทินนุญปัญญา. (2562). ความร่วมมือในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลัก CSR ของภาคเอกชน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (สกพอ.). (2563). ความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562, จาก <https://www.eeco.or.th/>

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2563). เกี่ยวกับ อีอีซี ต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.eeco.or.th/th>.

องค์การสหประชาชาติ. (2015). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs). สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563, จาก <https://sdgs.nesdc.go.th/>.

อัฟซา อาแว. (2560). ทางเลือกเชิงกลยุทธ์เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและการนำไปปฏิบัติมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

Carroll, A. B. (1991). The Pyramid of Corporate Social Responsibility: Toward the Moral Management of Organizational Stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39 – 48.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

Gulick, L. Urwick, L. (1937). *The POSDCoRB concept consists of tasks*. Retrieved January 29, 2013, from <https://www.toolshero.com/management/posdcorb-theory/>